

GUIA D'APRENENTATGE

CIÈNCIES PSICOSOCIALS APLICADES A LA SALUT

1. FITXA DESCRIPTIVA

CODI D'ASSIGNATURA:

G104-Ciències psicosocials aplicades a la salut

TITULACIÓ:

Grau en Infermeria

ANY ACADÈMIC:

2025-2026

MATÈRIA:

Ciències de la Salut

SEMESTRE:

Primer

TIPUS:

Formació bàsica

GRUP:

Matí 1 / Matí 2 / Tarda

IDIOMA D'IMPARTICIÓ:

Classes: Català i Castellà

Recursos i materials: Català, Castellà i Anglès

2. PROFESSORAT

TITULAR DE L'ASSIGNATURA:

Meritxell Perez. meritxell.perez@sjd.edu.es. Psicòloga Sanitaria i Forense. Especialista en avaluació neuropsicològica, teràpia i altes capacitats.

PROFESSORAT:

Judit Subirana-Mirete. judit.subirana@sjd.edu.es Doctora en Psicologia Clínica i de la Salut. Neuropsicòloga clínica. Experta en Estadística aplicada a Ciències de la Salut.

Helena Sainz-Elías helen.sainz@sjd.edu.es Infermera Especialista en Salut Mental i Psicòloga. Investigadora a grup de recerca d'Epidemiologia i Trastorns Mentals

3. PREREQUISITS

Aquesta assignatura no té prerequisits.

4. OBJECTIUS

L'assignatura te com objectiu introduir les bases teòriques de les ciències psicosocials i els processos psicològics del comportament humà que regeixen el nostre funcionament a nivell personal però també a nivell professional. En les professions sanitàries l'atenció a persones va implícita però no sempre es té en compte. Conèixer com es conforma la personalitat, com ens comuniquem, com podem millorar les nostres habilitats tindrà un impacte en

les relacions que establim tant personals com professionals. De la mateixa manera, l'objectiu és poder aplicar aquests coneixements a la intervenció psicosocial en salut que realitzen les infermeres.

5. CRÈDITS

Assignatura anual de 9 crèdits ECTS (4,5 primer semestre + 4,5 segon semestre).
Cada ECTS equival a 25 hores de dedicació de l'estudiant.

9 ECTS equivalen a 225 hores de dedicació a l'assignatura i d'aquestes hores:

El 35% serà de treball presencial (classes plenàries, seminaris)

El 40% de treball dirigit (feina que l'estudiant ha de fer fora de l'aula, seguint la guia del professorat)

El 25% de treball autònom (temps que l'estudiant necessita per organitzar-se, llegir, treballar en equip, revisar el que aprèn i com ho aprèn per ser el més àgil possible en el seu estudi)

6. BLOCS TEMÀTICS I ORGANITZACIÓ DE CONTINGUTS

UNITAT TEMÀTICA 1. INTRODUCCIÓ A LES CIÈNCIES PSICOSOCIALS

Tema 1. Concepte i aportacions de l'antropologia, la sociologia i la psicologia a les ciències de la salut.

Tema 2. Bases teòriques de la psicologia de la salut, finalitat i aplicacions en les ciències de la salut.

Tema 3. Teories i models teòrics que fonamenten la psicologia de la salut.

UNITAT TEMÀTICA 2. PROCESSOS PSICOLÒGICS QUE EXPLIQUEN EL COMPORTAMENT HUMÀ

Tema 4. Bases biològiques del comportament humà.

Tema 5. Processos perceptius i salut.

Tema 6. Processos emocionals i motivacionals en relació amb la salut, amb la manera d'afrontar les situacions de salut i de malaltia; teories dels mecanismes d'afrontar l'estrès; Processos cognitius, teories del pensament envers la presa de decisions i resolució de problemes en situacions de salut i de malaltia.

Tema 7. Teories de la intel·ligència i la memòria.

Tema 8. Teories de la personalitat.

Tema 9. Desenvolupament cognitiu conductual i emocional al llarg del cicle vital. Tema 10. Dimensió sexual humana i identitat de gènere.

Tema 11. Agressivitat i violència. Teories. Procés de mediació i resolució de conflictes.

UNITAT TEMÀTICA 3. TEORIES I PROCESSOS DE COMUNICACIÓ I RELACIÓ INTERPERSONAL

Tema 12. Teories de la comunicació. Tema 13. Tècnica de l'entrevista i tipus d'entrevista.

Tema 14. Teories de l'atribució: primeres impressions i relacions interpersonals. Tema 15. Actituds, creences i valors Prevenció de l'estigma i la discriminació.

Tema 16 Teories grupals i dinàmica de grups.

Tema 17 Relacions professionals i treball en equip.

UNITAT TEMÀTICA 4. CONCEPTES I INTERVENCIÓ PSICOSOCIAL APLICADA AL CUIDAR

Tema 18. Introducció a la intervenció psicosocial d'infermeria.

Tema 19. Salut mental positiva.

Tema 20. La persona com a unitat de relació: autoconcepte i autoestima.

Tema 21. Promoció d'estratègies d'autocura.

Tema 22. La relació terapèutica en infermeria; actituds i habilitats que donen lloc a un acompanyament adequat.

Tema 23. Mètodes complementaris d'intervenció d'infermera per millorar el benestar del pacient.

UNITAT TEMÀTICA 5. ELEMENTS COMUNS EN LA MALALTIA I L'HOSPITALITZACIÓ: INTERVENCIONS INFERMERES

Tema 24. Factors psicosocials que intervenen en la malaltia i l'hospitalització.

Tema 25. L'angoixa i l'estrès com a components bàsics d'emmalaltir.

Tema 26. Aspectes psicosocials del dolor.

Tema 27. Les pèrdues i el procés de dol.

UNITAT TEMÀTICA 6. INTERVENCIÓ PSICOSOCIAL EN SITUACIONS ESPECÍFIQUES DE SALUT: CURES INFERMERES

Tema 27. Aspectes psicosocials del pacient quirúrgic.

Tema 28. Aspectes psicosocials del pacient ingressat a la unitat de cures especials. Tema

29. Aspectes psicosocials de la persona amb malaltia crònica.

7. ENFOCAMENT METODOLÒGIC

TIPOLOGIA	OBJECTIUS	ACTIVITATS	+ % temps previst
Presencial (a l'aula)	Lliçó magistral o classe teòrica, seminaris, cas que resolrem amb la metodologia ABP (Aprenentatge Basat en Problemes) i simulació	Exposicions orals, casos pràctics, activitats a l'aula	35
Dirigit (fora de l'aula)	Realització de treballs Lectures	Treballs en equip Treballs individuals	40
Autònom (fora de l'aula)	Estudi per part de l'estudiant de forma individual i autònoma	Estudi individual i autònom	25

*** Aquesta assignatura es troba en extinció a causa del canvi de pla d'estudis. En conseqüència, informació mostrada a la taula anterior serà modificada d'acord amb la planificació del curs (vegeu el cronograma de l'assignatura).**

8. COMPETÈNCIES

Competències generals

CG2. Treball en equip (capacitat de col·laborar amb altres i de contribuir a un projecte comú / capacitat de col·laborar en equips interdisciplinaris i en equips multiculturals).

CG3. Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat (capacitat d'anàlisi, de síntesi, de visions globals i d'aplicació dels coneixements a la pràctica / capacitat de presa de decisions i adaptació a noves situacions).

CG4. Capacitat creativa i emprenedora (capacitat de formular, dissenyar projectes / capacitat de buscar i integrar nous coneixements i actituds).

CG5. Sostenibilitat (capacitat de valorar l'impacte social i mediambiental d'actuacions en el seu àmbit / capacitat de manifestar visions integrades i sistemàtiques).

Competències bàsiques

CB1. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi

CB3. Que els estudiants tinguin la capacitat de recopilar i interpretar dades rellevants (normalment de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'indole social, científica o ètica

CB4. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Competències específiques

1-Pràctica professional, ètica y legal (1.2. Pràctica ètica: 1.2.1 Exercir d'acord amb els codis deontològics i de conducta de la professió; 1.2.2 Exercir amb respecte a la dignitat, cultura, valors, creences i drets de la persona i grups; 1.2.3 Defensar els drets de la persona/grups dins del sistema de salut)

2 - Prestació i gestió de cures (2.1. Prestació de cures: 2.1.1. Valoració; 2.1.1.1 Utilitzar un marc de valoració basat en l'evidència per recollir dades sobre la salut física, mental aspectes socioculturals de la persona i grup; 2.1.1.2 Analitzar, interpretar i documentar les dades obtingudes)

3 - Prestació i gestió de cures (2.1 Prestació de cures: 2.1.3 Execució; 2.1.3.1 Aplicar de forma efectiva, d'acord amb el pla previst, les cures infermeres a la persona i grup; 2.1.3.2 Respondre amb efectivitat a situacions imprevistes o ràpidament canviants; 2.1.3.3 Educar la persona i grup per promoure l'autonomia i el control sobre la seva salut; 2.1.3.4 Utilitzar els recursos de forma efectiva i eficient per promoure cures infermeres d'excel·lència)

4 - Prestació i gestió de cures (2.2. Gestió de cures: 2.2.1. Entorn segur; 2.2.1.1 Facilitar un entorn físic, psicosocial, cultural i espiritual que promogui la seguretat de la persona i grup)

5 - Desenvolupament professional (3.1 Identificar la importància de la recerca per a l'assoliment dels objectius de salut de la persona i grups; 3.2 Utilitzar les millors evidències científiques disponibles, l'experiència infermera i el respecte pels valors i creences de la persona i grup, en proporcionar i avaluar les cures infermeres; 3.3 Donar suport i contribuir a la recerca en les cures infermeres i de salut en general)

6 - Desenvolupament professional (3.7 Usar la pràctica reflexiva per identificar les pròpies capacitats i limitacions professionals i buscar el suport apropiat; 3.8 Aprofitar les oportunitats d'aprendre amb altres persones que contribueixen a l'atenció de salut)

G. RESULTATS D'APRENENTATGE

Referits a coneixements:

- Reconèixer les bases científiques del comportament humà des de les diferents perspectives teòriques a través de les classes teòriques i mitjançant el desenvolupament d'un tema amb una exposició oral.
- Estudiar les bases teòriques de la psicologia de la salut, els seus objectius, finalitat i les aplicacions en les Ciències de la Salut a través dels diferents models teòrics que la fonamenten.
- Comparar els diferents models teòrics que expliquen la psicologia de la salut, fent una descripció de les similituds i diferències a través d'activitats a l'aula.
- Aprofundir en els mètodes d'observació a través de l'estudi i de la realització d'entrevistes psicosocials que es treballarà als seminaris.

- Adquirir coneixements del comportament humà i el seu desenvolupament psicosocial per a comprendre a la persona i el seu entorn, en situació de salut, malaltia i sofriment, per a proporcionar ajuda, a partir de l'estudi de casos específics a l'aula.
- Aprofundir en l'adquisició i desenvolupament dels processos psicològics superiors del ser humà durant totes les etapes del seu cicle vital, des de les diferents perspectives psicològiques a través de l'estudi raonat i autònom.
- Aprofundir en la dimensió sexual de la persona, la perspectiva de gènere i la seva manifestació al llarg del cicle vital i en situacions especials a través l'estudi de les diferents perspectives teòriques que la fonamenten, mitjançant la realització de seminaris pràctics i tècniques dinàmiques.
- Descriure els principis de les teories de la personalitat i les bases que els sustenten a partir d'exposicions i casos pràctics.
- Reconèixer els fonaments teòrics que expliquen les relacions interpersonals i grupals a partir de l'estudi comparatiu de les diferents teories.
- Estudiar les diferents perspectives que expliquen els processos de violència i les seves manifestacions en els diferents grups d'edat, violència de gènere i violència en les institucions sanitàries, per a prevenir, detectar, assistir i rehabilitar a les víctimes, a través de l'anàlisi de textos científics, exposicions en grup i activitats dinàmiques en seminaris.
- Identificar les teories i dinàmiques dels processos grupals a partir de l'estudi, participació i desenvolupament d'activitats de simulació.
- Identificar les habilitats mediadores que resulten útils per a la gestió de les diferències i la diversitat amb activitats dinàmiques en seminaris.
- Reconèixer les teories que sustenten les tècniques de prevenció i gestió de conflictes per a tractar les potencials situacions d'agressivitat i/o violència que es puguin produir amb l'estudi i la realització d'anàlisi de casos.
- Identificar les pròpies necessitats personals sobre la base de millorar i potenciar el benestar personal i el rendiment professional dissenyant, aplicant i avaluant un pla d'autocures que reflecteixi actituds de salut mental positiva.
- Comprendre els elements que intervenen en una relació d'ajuda a partir del coneixement i el manteniment d'actituds i habilitats relacionals específiques demostrant-les activitats de simulació.
- Descriure els components que intervenen en la comunicació efectiva i la relació empàtica amb el pacient, la família i grups socials, a través d'activitats de simulació.

Referits a habilitats:

- Practicar les habilitats mediadores que resulten útils per a la gestió de les diferències i la diversitat amb activitats dinàmiques en seminaris i simulació.
- Practicar els elements que intervenen en una relació d'ajuda a partir del coneixement i el manteniment d'actituds i habilitats relacionals específiques demostrant-les en activitats de simulació.
- Identificar i practicar la comunicació efectiva i la relació empàtica amb el pacient, la família i grups socials, a través d'activitats de simulació.

Referits a actituds, valors i normes:

- Identificar els valors de l'Ordre de Sant Joan de Déu en l'atenció sanitària: la hospitalitat, la qualitat, el respecte, la responsabilitat i l'espiritualitat en les classes plenàries i seminaris.
- Valorar la importància d'actituds inclusives en l'atenció sanitària i, per tant, en l'atenció a col·lectius diversos al llarg de tot el temari de l'assignatura.
- Identificar i valorar una perspectiva de gènere transversal al llarg de tot el temari de l'assignatura.
- Sensibilitzar respecte a les problemàtiques de la salut mental en el desenvolupament de la persona de manera continua en tota l'assignatura.

10. AVALUACIÓ

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ	% NOTA FINAL CONTÍNUA* ¹	% NOTA FINAL ÚNICA* ²
PROVA DE CONEIXEMENT	50%	50%
RESOLUCIÓ CAS CLÍNIC	50%	50%%

Els criteris d'avaluació són els que s'estableixen al document de **"CRITERIS D'AVAUACIÓ DE LES ASSIGNATURES DEL GRAU D'INFERMERIA DEL CAMPUS DOCENT DE SANT JOAN DE DÉU"** (Veure Aula Moodle Secretaria i Aula Moodle de l'assignatura).

*¹Les úniques activitats que es re-avaluaran seràn la prova de coneixement.

*²Totes les proves avaluatives s'entreguen el mateix dia de la prova de coneixements.

11. REFERÈNCIES

REFERÈNCIES OBLIGATÒRIES

- Arranz P, Barbero J, Barreto P, Bayes R. Intervención emocional en cuidados paliativos Modelo y protocolos. Barcelona: Ariel; 2003.
- Bermejo JC. Counselling y cuidados paliativos. Bilbao: Desclee de Brouwer; 2015
- Bower, T.G.R. Psicología del desarrollo. Madrid: Siglo XXI de España Editores, 1983.
- Puente, A. Psicología básica. Introducción al estudio de la conducta humana. Ed. Psicología Pirámide, 1995.

REFERÈNCIES RECOMANADES

- Bayés R. Afrontando la vida, esperando la muerte. Madrid: Alianza Editorial; 2006.
- Bayés R. El psicólogo que buscaba la felicidad: sobre la felicidad y el sufrimiento. Barcelona: Plataforma Editorial; 2010.
- Bermejo JC. Apuntes de relación de ayuda. Cuadernos de humanización de la salud. 99 ed. Santander: Sal Terrae; 1998.
- Boring, E.G. Història de la psicología experimental. México: ed. Trillas, 1990.
- Bowlby, J. La separación afectiva. Barcelona: ed. Paidós Ibérica, 1985.
- Caparrós, A. Història de la Psicología (39 ed.). Barcelona. Ed. Ceac. 1986.

- Cibanal L, Arce MC, Carballal MC. Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud. Madrid: Elsevier; 2014
- Davis, D. La comunicación no verbal. Madrid: Alianza Editorial, 1992.
- Fernández Trespalacios, J.L. Procesos Psicológicos básicos. Psicología General I. Ed.
- Sanz y Torres. 2001.
- Freud, S. Introducción al psicoanálisis. Madrid: Alianza Editorial, 1988. Freud, S. Totem y tabú. Madrid: Alianza Editorial, 1967 (17a reimpressió).
- Goleman D. Inteligencia emocional. Barcelona: Kairós; 1995.
- Leahey, T.H. Història de la Psicologia. Madrid. Ed. Debate. 1993.
- Myers, D. Psicologia. Buenos Aires: ed. Panamericana, 1988.
- Palacios, J.; Marchesi A.; Coll C. Desarrollo Psicológico y Educación I. Psicología Evolutiva. Ed. Alianza Psicología. 1993 (69 Ed).
- Puente, A. Psicología básica. Introducción al estudio de la conducta humana. Ed. Psicología Pirámide, 1995.
- Pinillos, J.L. Principios de Psicología. Alianza Universidad. 1990.
- Soriano J. Los procesos de la relación de ayuda. 39 ed. Bilbao: Desclée de Brouwer; 2005.
- Torralba i Roselló, F.: Ética del cuidar. Fundamentos, contextos y problemas. Madrid: Institut Borja de Bioètica- Fundació MAPFRE medicina, 2002.
- Torralba i Roselló, F. L'art de saber escoltar. Ed. Pagés.
- Vallejo Nagera, J.A. Guía práctica de psicología. 79 ed. Madrid: Ediciones Temas de Hoy, 1991.